

פתרון הבחינה בעברית: הבנה, הבעה ולשון

יחידת לימוד אחת

מועד קיץ 2008 - שאלון ב'

שאלון: 011108 , 211

מוגש על-ידי: ישראלה דויד, רחל נעים ואפרת לילוס

מורות ללשון ברשת בתי הספר של יואל גבע

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
 ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
 מועד הבחינה: קיץ תשס"ח, 2008
 מספר השאלון: 211,011108

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון ב'

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – הבנה והבעה	–	50 נקודות
חלק א: הבנה (20 נקודות)	}	
חלק ב: הבעה (20 נקודות)		
חלק ג: טקסטים מן המקורות (10 נקודות)		
פרק שני – תחביר	–	24 נקודות
פרק שלישי – מערכת הצורות	–	26 נקודות
סה"כ	–	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמוחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

קרא את המאמר שלפניך, וענה על השאלות לפי ההוראות בפרקים שאחריו.

**מ"אנו אוהבים אותך מולדת" ועד "עורי עור" –
תמורות ביחס למולדת בשירי ארץ-ישראל**
(מעובד על פי מאמר מאת די"ר טלילה אלירם)*

ביוני 2000 החל להתנגן על גלי האתר שירו של אביב גפן "עורי עור", שבו הוא פונה אל המולדת ואומר לה:

עורי עור! עורי עור! מולדת אהובה, פעם בחיים אנו חיים, תתני קצת אהבה!	עורי עור! עורי עור! מולדת אהובה, פי אנהנו ציפים מאד, וקימים למנוחה.	5
--	--	---

ובהמשך הוא כותב: "ותני לי תיפת לאהב אותך".

שמעתי אותו ובראשי התנגן שיר אחר ששמעתי לראשונה ביומי הראשון בכיתה א'. זהו שיר למולדת מאת אלתרמן וסמבורסקי, שחובר בשנת 1934 (ההדגשות ט"א):

אם קשה היא הדרך ובוגדת אם גם לא אחד יפל חלל – עד עולם נאהב אותך, מולדת אנו לך בקרב ובצמל!	בְּהַרִים בְּכַר הַשֶּׁמֶשׁ מְלַחֶטֶת וּבְצֶמֶק עוֹד נוֹצֵץ הַטֵּל. אָנוּ אוֹהֲבִים אוֹתְךָ, מוֹלַדְתִּי, בְּשִׁמְחָה, בְּשִׁיר וּבְצֶמֶל.	10
--	---	----

66 שנים מפרידות בין שני השירים הללו, שניהם שירי ארץ-ישראל המבטאים כל אחד בזמנו את הרגשות ואת הלך הרוח של תושבי הארץ השירים אותם. כבר ממבט חטוף ניכרים ההבדלים בין השירים: שירם של אלתרמן וסמבורסקי מלא שמחה, מרץ ואהבת מולדת, ואילו שירו של גפן מבטא עייפות, רפיון וציפייה לקבל אהבה.

שירי ארץ-ישראל עוסקים בחוויות משותפות או בחוויות אישיות-אוניברסליות באופיין. אחד הנושאים אשר מוצא את ביטויו בשירים הוא היחס למולדת, לארץ-ישראל. בתקופת העליות הראשונות השירים מפליגים בשבחה וביופייה של הארץ, שופעים אופטימיות באשר לעתידה, מביעים אהבה עזה למולדת, מסירות ללא גבול ונכונות להקרבה, וספוגים בלהט העשייה ובחדוות היצירה. נחישות הרוח, הביטחון הפנימי, האומץ והשמחה מוצאים ביטוי גם בלחנים של השירים, בעלי מקצב של מרש או של ריקודי הורה, וזאת בניגוד גמור לשירן העצוב, האטי והזועק של גפן.

מאין נבעו הנחישות והמסירות הללו העולות משירם של אלתרמן וסמבורסקי ומשירים נוספים בני אותה תקופה? על שאלה זו אשיב על פי משנתו של הוגה הדעות נתן רוטנשטרייך¹. הוא סבור שהישוב הארץ-ישראלי התאפיין במחויבות עמוקה למטרה, ואליה נתלוותה סולידריות, שהיא התנאי להשגת המטרה. המטרה המשותפת – החזון הציוני של תחייה לאומית עברית בארץ-ישראל, והסולידריות – הנשענת על ערכי הסוציאליזם ותנועת העבודה, הבטיחו חברה בעלת חוסן נפשי ועוצמה רוחנית. מצב זה התקיים גם בשנותיה הראשונות של המדינה.

* העיבוד הוא על פי שתי גרסאות של המאמר, שפורסמו בכתב העת מפנה, ספטמבר 2007, וב"דף חודשי למורשת ישראל", המכללה האקדמית יהודה ושומרון, אייר תשס"ב.

1 בספרו עיונים בציונות בזמן הזה, 1977. /המשך בעמוד 3/

בתרבות המוזיקלית שנוצרה באותן שנים ואשר הייתה חלק מהעשייה התרבותית באה לידי ביטוי האידאולוגיה של העבריות: רבים מהשירים שנוצרו בעשור הראשון של המדינה נכתבו ברוח העבריות, הקרבה לאדמה והרצון להידמות לעברי הקדמון: שירי שיבולים, רועים, יוגבים וכורמים, ושירי נופים. 35

במהלך העשור השני והשלישי של המדינה חלו בחברה הישראלית שינויים אידאולוגיים ותרבותיים. ערכים חברתיים של סוציאליזם, שיתופיות, סולידריות ו"צבריות" החלו לפנות את מקומם באטיות אך בעקביות לערכים קפיטליסטיים של תחרותיות, הישגיות, אינדיווידואליזם ונהנתנות. שינויים אלה מצאו את ביטולם גם בתרבות המוזיקלית הישראלית. השירים העבריים איבדו את השליטה הבלעדית שלהם בכלי התקשורת, ועם כניסתה של מוזיקת הפופ והרוק הם נדחקו ממקומם. שירי ארץ-ישראל השתנו אף הם בהשפעת המוזיקה העולמית, כפי שאמר אהוד מנור (בריאיון בשנת 1996): 40

השיר האישי תפס מקום בעולם כולו. התופעה הבולטת ביותר בזמר היא שחדלנו לשיר בגוף ראשון רבים. לא עוד "אנחנו שרים לך מולדת ואמא", אלא "נתתי לך חיי, ירדתי על ברקיי". היחס השתנה, כי החלו לבקוע סדקים בתוך החברה הישראלית. 45

אולם ה"אנחנו" שנעלם מן הטקסטים של השירים לא נעלם מבחינה רגשית. אנו מוצאים את האהבה למולדת מבוטאת בנוסטלגיה ובגעגועים למה שהיה פעם. אירועי השירה בציבור, שהחלו באמצע שנות השבעים, והשירים המושרים בהם הם ביטוי לגעגועים האלה. השירה בציבור מספקת לנו את האפשרות לשוב ולהרגיש לזמן-מה את ה"ביחד", את הסולידריות שאינה קיימת בחיי היום-יום. 50

ואכן שוב לא נכתבים שירי מולדת תמימים, שירים אופטימיים בעלי מסרים פשוטים וחד-משמעיים של אהבה לא מסויגת לארץ, כמו שירו של אלתרמן שהובא לעיל. השירים החלו לבטא ראייה רליסטית ולפעמים פסימית של קשיי החיים בארץ. בשנת 1973 כותב אהוד מנור, אחר שכול, שיר אהבה לארץ בשם "ללכת שבי אחרייך". בשיר זה הוא כותב על "ארץ של חלב, מרור ודבש", ועל "לכאב אותך ושוב להתאהב". כעשור אחר כך, בתקופת מלחמת לבנון הראשונה (1982) הוא אופטימי פחות: "אין לי ארץ אחרת, גם אם אדמתי בוצרת", ומתוך אהבה ומשוכנעות שזו ארצו הוא זועק ובוכה על השינוי שחל בה: 55

לא אֶשְׁתַּק כִּי אֶרְצִי שְׁנֵתָה אֶת פְּנִיָּה.

לֹא אֶנְתֵּר לָהּ, אֶזְכִּיר לָהּ

וְאֶשִׁיר כִּי אֶן בְּאֶזְנֵיהָ עַד שֶׁתִּפְקַח אֶת עֵינֶיהָ. 60

שיר זה הוא במידה מסוימת גרסה מקדימה לשירו של אביב גפן "עוררי עור". מחד גיסא זהו שיר מחאה על מה שקורה בארץ, אך מאידך גיסא זהו שיר אהבה פטריוטי, עדיין שיר אהבה. מנור ישיר ויזכיר לה עד שתתעורר. אביב גפן, עשרים שנה מאוחר יותר, יקרא לה במפגיע "התעוררי!"

(שים לב: המשך המאמר בעמוד הבא.)

65 בסוף המאה העשרים ובראשית המאה העשרים ואחת החברה הישראלית נמצאת, כפי שכותב הרב יואל בן-נון, "בתוך משבר זהות וערכים שעובר עלינו כחברה בדיכאון קיומי קולקטיבי"². השבר הערכי מוצא את ביטוי המגדי בשירים הנכתבים בתקופה זו, שירים הצועקים וכואבים על מה שקורה בארץ. אלו שירים של ייאוש; של חוסר אונים, של חוסר עשייה, של תחושה ש"המדינה נעלמת". אחד מהם הוא השיר שפתחנו בו: "עורך עור". במקום להעניק אהבה למולדת, המולדת נקראת לתת לכותב אהבה וכוח לאהוב אותה. הסוציולוג 70 די"ר מוטי רגב רואה בשיר של גפן שיר ציוני אשר "יש לו ערגה לאחדות מאוד לאומית, מאוד קולקטיביסטית, לפי מיטב המסורת הציונית. הוא לא מרוצה מהמצב כרגע, ומיחל למשהו שמעטים יתנגדו לו בחברה היהודית בארץ-ישראל"³. השיר מבטא כמיהה לסולידריות לאומית. שיר זה אינו השיר היחיד בתקופה זו המשקף עייפות ומורל ירוד, וחברים לו שירים רבים שתקצר כאן היריעה מלפרטם. 75

בתקופה הנוכחית, זו של הכפר הגלובלי ושל האינטרנט, אם באמת אנו רוצים להגיע לסולידריות לאומית וללכידות חברתית, חשוב קודם להכיר באותנטיות של המסר שמשדרים שירי המולדת העכשוויים: מסר של עייפות, מורל ירוד וחוסר אונים. רק אם נכיר בכך, יש סיכוי שנתעורר ונעשה בדק בית ערכי יסודי – כדי שיהיה לנו כוח לשנות את הטעון שינוי, 80 כדי שנוכל להמשיך לחיות במולדת ולבנות אותה, כדי שתהיה לנו מולדת שנוכל לכתוב לה שירים של אהבה ושל אופטימיות.

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שלושה חלקים – א: הבנה, ב: הבעה, ג: טקסטים מן המקורות. ענה על השאלות לפי ההוראות בכל חלק.

חלק א: הבנה (20 נקודות)

ענה על כל השאלות 1-4 על פי המאמר.

1. היחס למולדת המובע בשירי ארץ-ישראל מתואר במאמר בשלוש תקופות עיקריות. ציין כל תקופה, כתוב מה מאפיין את היחס למולדת באותה תקופה, והבא שורה משיר המדגימה מאפיין זה.

תוכל לערוך במחברתך את תשובתך בטבלה, כמו זו שלפניך. (9 נקודות)

תקופה	מאפיין	שורה מדגימה
א		
ב		
ג		

1. יואל גבע, 'המשבר הערכי', 1997, עמ' 107.

2 בן-נון, ידיעות אחרונות, 13/6/2001.

3 בתכנית הטלוויזיה "תוצרת הארץ".

2. בחר בתשובה הנכונה והעתק אותה במלואה למחברתך. (3 נקודות)
- מהי הנחת היסוד העומדת בבסיס המאמר?
- (1) שירים משפיעים על היחס למולדת.
- (2) שירים משקפים שינויים החלים בחברה.
- (3) לשירים אין כל קשר לאידאולוגיה חברתית.
- (4) שירים משקפים תמורות החלות בכלי התקשורת.

3. הכותבת משלבת במאמר הן מובאות משירים והן מקורות נוספים. מה הם המקורות הנוספים, ומהי תרומתם למאמר? (4 נקודות)

י' : י' ח' : א' : מ' : מ'

4. א. מהי ההמלצה של הכותבת בסיום המאמר? (2 נקודות)
- ב. מה דעתך על המלצה זו? נמק את דבריך. (2 נקודות)

י' : י' ח' : א' : מ' : מ'

חלק ב: הבעה (20 נקודות)

בחר באחד מהנושאים 5-6 וכתוב עליו מאמר בהיקף של עמוד עד עמוד וחצי על פי ההוראות.

5. אירועי השירה בציבור נפוצים בקרב צעירים ומבוגרים בישראל. כתוב מאמר ובו תאר את התופעה, פרט סיבות אפשריות לה, והבע את דעתך עליה.
6. יש הטוענים כי בתקופתנו ה"אני" וה"יחיד" החליפו את ה"אנחנו" וה"ביחד". כתוב מאמר ובו דון בטענה זו, הבע את דעתך עליה, ובסס את דבריך על דוגמאות מתחומים שונים (כגון חברה, משפחה, צבא).

/המשך בעמוד 6/

פרק ראשון- הבנה והבעה

חלק א: הבנה

על הנבחן היה לענות על כל השאלות 1-4 על-פי המאמר.

שאלה 1:

שורה מדגימה	מאפיין	תקופה	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ "אנו אוהבים אותך, מולדת..." ▪ " עד עולם נאהב אותך, מולדת..." ▪ " בשמחה, בשיר ובעמל..." 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ מפליגים בשבחה וביופייה של הארץ, שופעים אופטימיות באשר לעתידה. ▪ מביעים אהבה עזה למולדת, מסירות ללא גבול ונכונות להקרבה ולעשייה. 	העליות הראשונות	א
<ul style="list-style-type: none"> ▪ "ארץ של חלב <u>מרור</u> ודבש..." ▪ "אין לי ארץ אחרת, גם אם אדמתי <u>בוערת</u>..." ▪ "לכאוב אותך ושוב להתאהב..." 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ראייה ריאליסטית ולפעמים פסימית של קשיי החיים בארץ. 	העשור השני והשלישי של המדינה	ב
<ul style="list-style-type: none"> ▪ "כי אנחנו <u>עייפים</u> מאוד, זקוקים למנוחה..." ▪ "פעם בחיים אנו חיים, תתני קצת אהבה..." 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ שירים המביעים צעקה וכאב על מה שקורה בארץ. תחושת ייאוש, חוסר אונים, חוסר עשייה, אי שביעות רצון וערגה לאחדות לאומית-קולקטיביסטית. 	סוף המאה העשרים וראשית המאה העשרים ואחת	ג

שאלה 2:

התשובה בגוף השאלון.

שאלה 3:

המקורות הנוספים הם:

- א. משנתו של הוגה הדעות נתן רוטנשטרייך
- ב. קטע מראיון עם אהוד מנור משנת 1996
- ג. דבריו של ד"ר מוטי רגב בתכנית הטלוויזיה "תוצרת-הארץ"
- ד. דברים שאמר הרב יואל בן-נון ב"ידיעות אחרונות" (13.6.2001)

תרומתם למאמר:

הכותבים השונים מומחים כל אחד בתחומו, ולכן עובדה זו מקנה אמינות וממחישה את המסר המועבר במאמר ("היתלות באילנות גבוהים"). המאמר מתייחס למאפיינייה של כל תקופה כפי שהם באים לידי ביטוי בשירים של כל תקופה, ודבריהם של הכותבים השונים מבהירים טוב יותר מאפיינים אלו ומחזקים את טענת הכותבת.

שאלה 4:

- א. המלצת הכותבת היא להכיר ולקבל את האותנטיות הקיימת במסר של שירי המולדת העכשוויים: עייפות, מורל ירוד וחוסר אונים, וזאת על-מנת להגיע לסולידריות לאומית וללכידות חברתית.
- ב. תתקבל כל דעה בתנאי שתהיה מנומקת היטב.

חלק ב: הבעה

על הנבחן היה לבחור באחד מהנושאים 5-6 ולכתוב עליו מאמר בהיקף של עמוד עד עמוד וחצי על פי ההוראות.

חלק ג: טקסטים מן המקורות (10 נקודות)

ענה על שאלה 7.

7. לפניך משנה חי, מפרק ג' במסכת תענית.

קרא את המשנה, וענה על הסעיפים א-ד שאחריה.

1	שורה	מעשה שאמרו לו לחוני המעגל: התפלל שיגדו גשמים. [...]
2	שורה	התפלל, ולא ירדו גשמים.
3	שורה	מה עשה? עג עונה ועמד בתוכה, ואמר לפניו: רבונו של עולם, בניד שמו פניהם עלי
4	שורה	שאני כבן בית לפניך. נשבע אני בשמך הגדול שאיני זז מכאן עד שתרחם עלי בניד.
5	שורה	התחילו הגשמים מנטפין. אמר: לא כך שאלתי, אלא גשמי בורות שיחין ומערות.
6	שורה	התחילו לירד בצער. אמר: לא כך שאלתי, אלא גשמי רצון ברכה ונדבה.
7	שורה	ירדו כתקנו, עד שיצאו ישראל מירושלים להר הבית מפני הגשמים.

א. במשנה מופיע פעמיים הפועל **התפלל**: בשורה 1 ובשורה 2.

כתוב את הגוף והזמן של הפועל בכל אחת מהפעמים. (2 נקודות)

ב. המר לעברית בת-ימינו את המילים ואת הצירוף שלפניך המודגשים בקו. (3 נקודות)

(1) עג עונה (שורה 3)

(2) התחילו הגשמים מנטפין (שורה 5)

(3) התחילו לירד בצער (שורה 6)

ג. לפניך משפט מן המשנה:

בניד שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך. (שורות 3-4)

כתוב משפט זה בעברית בת-ימינו בלי לשנות את משמעותו. (2 נקודות)

ד. ציין שלוש תופעות לשון שונות האופייניות ללשון חז"ל, והבא מן המשנה שלעיל

דוגמה לכל אחת מן התופעות שצינת. (3 נקודות)

חלק ג: טקסטים מן המקורות

שאלה 7:

א. התפלל:

שורה 1: נוכח, ציווי

שורה 2: נסתר, עבר

ב. (1) עג עוגה - צייר מעגל

(2) מנטפין - מטפטפים

(3) בזעף - בחוזקה, בכוח

ג. בני-ישראל פנו אליי מפני שאני נחשב בן בית לפניך/מקורב אליך.

ד. 1. כינוי מקדים- אמרו לו לחוני

2. סמיכות כפולה- ריבונו שלעולם

3. צורת שם פועל בגזרת נפיי"ו בבנין קל- לירד

4. נ' סופית במקום מ' סופית לציון הרבים- מנטפין

5. פתיחה סיפורית- מעשה ש...

6. ריבוי מילת השעבוד ש- שירדו... שאני כבן בית... שאיני זז...

הערה: על התלמיד לציין 3 תופעות בלבד

פרק שני – תחביר (24 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע שאלות: על שאלה 8 (חובה), ועל שלוש מהשאלות 9-12 (שאלות בחירה).
(לכל שאלה – 6 נקודות)

8. שאלת תובה (6 נקודות)

לפניך שני משפטים II-I, על פי המאמר:

I. נתן רוטנשטרייך טוען שהיישוב בארץ-ישראל התאפיין במחויבות עמוקה למטרה

ובסולידריות רחבה.

II. החברה הישראלית נמצאת כיום, לדברי הרב יואל בן-נון, בתוך משבר זהות

וערכים.

ענה על הסעיפים א-ב.

א. העתק למחברתך את המשפטים II-I, ונתח אותם לפי ההוראות הבאות:

• ציין מהו הסוג התחבירי של כל משפט: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.
במשפט איחוי – תחם את האיברים.

במשפט מורכב – תחם את הפסוקית / הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.
• בכל משפט ציין את החלקים הכוללים ואת תפקידם התחבירי.

ב. בשני המשפטים II-I נמסרים דברי אישים במבנים תחביריים שונים.
המר את משפט II במשפט בעל מבנה תחבירי מסוג אחר.

אַיִן אֵינִי יָדוּעַ מִלְּמָה אֶפְסֵד בְּעוֹלָם אֵלֶּיךָ

אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ

אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ

/המשך בעמוד 8/

פרק שלישי – מערכת הצורות (26 נקודות)

בפרק זה ענה על שלוש שאלות: על שאלה 13 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 14-17 (שאלות בחירה).

13. שאלת חובה (8 נקודות)

לפניך ארבע קבוצות מילים, א-ד, ובכל קבוצה יש מילה יוצאת דופן מבחינת השורש. מכל קבוצה העתק את המילה היוצאת דופן, וכתוב מהו השורש המשותף לשתי המילים האחרות.

א. אִיִּי אִיִּי אִיִּי אִיִּי

ב. אִיִּי אִיִּי אִיִּי אִיִּי

ג. אִיִּי אִיִּי אִיִּי אִיִּי

ד. אִיִּי אִיִּי אִיִּי אִיִּי

- א. בָּטוּי, מְבֹטָא, מְבֹט
- ב. נְצוּרִים, נוּצָר, יְצִירָה
- ג. שׁוּבִי, שְׁבִי, תְּשׁוּבָה
- ד. תְּמוּרָה, מְתֵמֵר, מְמִיר

שאלות בחירה (18 נקודות)

לפניך ארבע שאלות: שתיים מתחום הפועל (שאלות 14-15), ושתיים מתחום השם (שאלות 16-17). עליך לענות על שתי שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן כרצונך: מתחום הפועל, מתחום השם או משני התחומים (לכל שאלה – 9 נקודות). שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים שבה.

הפועל

14. א. לפניך שני משפטים I-II, ובכל משפט יש פועל מודגש:

I. התופעה חזרה ונִשְׁנְתָה.

II. יש סיכוי שִׁנְתָנָה.

ענה על הסעיפים (1)-(2).

(1) מהו השורש המשותף לשני הפעלים המודגשים?

(2) מהו הבניין של כל פועל מודגש?

ב. לפניך שלושה משפטים I-III, ובכל משפט יש פועל מודגש:

I. השיר נִרְאוּי להשמעה.

II. נִרְאָה לי שהשיר ייקלט היטב.

III. הכותב רוֹאָה את המציאות כהווייתה.

מבין המשפטים הבאים [(1)-(3)], העתק למחברתך את המשפט שהנאמר בו נכון, ונמק את בחירתך.

א. אִיִּי אִיִּי אִיִּי אִיִּי

(1) אחד הפעלים המודגשים יוצא דופן מבחינת השורש.

(2) אחד הפעלים המודגשים יוצא דופן מבחינת הבניין.

(3) אחד הפעלים המודגשים יוצא דופן מבחינת הזמן.

ג. לפניך משפט: המדריך גער בחניך: "תפסיק להִתְבַּכֵּי".

ציין את השורש של הפועל המודגש, והסבר כיצד נוצר השורש הזה.

אִיִּי אִיִּי אִיִּי אִיִּי

15. א. לפניך שני משפטים II-I, ובכל משפט יש פועל מודגש:

I. עוֹרֵי מוֹלַדַּת אֲהוּבָה!

II. הַתְּעוֹרְרֵי מִשְׁנַתְּד!

ענה על הסעיפים (1)-(2).

(1) מהו הַשּׁוֹרֵשׁ הַמְּשׁוֹתֵף לִשְׁנֵי הַפְּעִלִים הַמּוֹדָגְשִׁים: א"י

(2) מהו הַבְּנִיין שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהַפְּעִלִים הַמּוֹדָגְשִׁים: א"י, א"י, א"י, א"י

ב. לפניך שלושה משפטים III-I, ובכל משפט פועל מודגש:

I. מְקוּבַל לְחֹשֵׁב כִּי הָאֲהָבָה מְעוֹרְרַת אֶת עֵינֵי הָאוֹהֲבִים.

II. הַבִּיקוּרֹת עַל הַהֲצָגָה מְעוֹרְרַת עֵנִיין בְּצִיבוֹר.

III. לְפִי הַפְּרָסוֹם, הַהֲגָנָה מְעוֹרְרַת עַל פֶּסֶק הַדִּין.

מבין המשפטים הבאים (1)-(4), העתק למחרתך את המשפט שהנאמר בו נכון.

(1) הפעלים מְעוֹרְרַת, מְעוֹרְרַת, מְעוֹרְרַת הם מאותו בניין.

(2) הפעלים מְעוֹרְרַת, מְעוֹרְרַת, מְעוֹרְרַת הם מבניינים שונים.

(3) הפעלים מְעוֹרְרַת, מְעוֹרְרַת, מְעוֹרְרַת הם משורשים שונים.

(4) הפעלים מְעוֹרְרַת, מְעוֹרְרַת, מְעוֹרְרַת הם מאותו שורש.

ג. לפניך שני משפטים II-I, ובכל משפט יש פועל מודגש:

I. כְּשֶׁתִּסְתַּיֵּים בְּנִיית הַסִּירָה הִיא תוֹשֵׁט בְּנֵהָר.

II. הַנְּשִׂיא הַכְּרִיז: "יִדְנּוּ תוֹשֵׁט לְשֵׁלּוֹם לְכָל שְׁכֵנֵינוּ". י"י

ענה על הסעיפים (1)-(2).

(1) מהו הַשּׁוֹרֵשׁ שֶׁל כָּל פּוֹעֵל מּוֹדָגֵשׁ?

(2) מהו הַבְּנִיין הַמְּשׁוֹתֵף לִשְׁנֵי הַפְּעִלִים הַמּוֹדָגְשִׁים? א"י

(שים לב: שאלות 16-17 בעמוד הבא.)

השם

16. א.

לפניך ארבעה שמות שנוצרו מבסיס וצורן סופי:

מְשֻׁכָּנְעוּת (שורה 57), נְכֹנָנוּת, מוֹדְעוּת, מְרַקְבוּת

ענה על הסעיפים (1)-(2).

(1) מהי המשמעות של הצורן הסופי המשותפת לארבעת השמות? **יֵעַ**

(2) מה משותף לבסיסים של ארבעת השמות שברשימה? **לִ, ׀, יֵעַ, יֵעַ, יֵעַ**

ב.

הסבר בפירוט את דרך התצורה של המילה: **יֵעַ** **יֵעַ** **יֵעַ**

ג.

לפניך שתי מילים, **שִׁתְּפוּת** **שִׁתְּפוּת**, **שִׁתְּפוּת** **שִׁתְּפוּת**. ענה על הסעיפים (1)-(2).

שִׁתְּפוּת

שִׁתְּפוּת

שִׁתְּפוּת

שִׁתְּפוּת

(1) ציין את דרך התצורה של כל מילה.

(2) איזו מבין המילים **שִׁתְּפוּת** או **שִׁתְּפוּת** מתאימה למשמעות המשפט הבא? העתק אותה למחברתך.

מקימי היישוב בחרו לחיות יחד בשל ה_____ הרעיונית ביניהם.

17. א.

לפניך שישה שמות.

מְשׁוּרֵר, שִׁירוֹן, זָמֵר, חִמְשִׁיר, זָמֵר, תְּזַמֵּר

העתק מן הרשימה:

(1) שם שנוצר בדרך של בסיס וצורן סופי. ציין את המשמעות של הצורן הסופי. **אַיֵּי אֵי אֵי**

(2) שם שנוצר בדרך של הלחם בסיסים. **יֵעַ**

(3) שני שמות המציינים בעלי מקצוע. ציין את דרך התצורה המשותפת להם. **יֵעַ אֵי יֵעַ יֵעַ**

אַיֵּי אֵי אֵי

יֵעַ

יֵעַ אֵי יֵעַ יֵעַ

ב. ענה על הסעיפים (1)-(3):

(1) לפניך שלושה שמות:

תְּקַצִּיב, מְקַצֵּב, תְּקַצִּיב

איזה מהשמות יוצא דופן מבחינת השורש? נמק את תשובתך.

תְּקַצִּיב, **מְקַצֵּב**, **תְּקַצִּיב**

(2) לפניך שלושה שמות:

מְקַצֵּב, מוֹסֵד, מְבָנָה

איזה מהשמות יוצא דופן מבחינת משמעות המשקל? נמק את תשובתך.

מְקַצֵּב, **מוֹסֵד**, **מְבָנָה**

(3) לפניך שלושה שמות:

תְּקַצִּיב, תְּדַמִּית, תְּקַלִּיט

איזה מהשמות יוצא דופן מבחינת הגזרה? נמק את תשובתך.

תְּקַצִּיב, **תְּדַמִּית**, **תְּקַלִּיט**

יֵעַ יֵעַ יֵעַ — יֵעַ יֵעַ יֵעַ

בהצלחה!